

11.5. Professionaalid: raamatupidajate sektori haavatavus

11.5.1. Sektori üldkirjeldus

Tabel 87. Raamatupidajate sektori kirjeldus

Turuosalised	Turuosaliste arv seisuga 31.12.2019	Kohustatud isikute arv	Erialaliidu või katusorganisatsiooni olemasolu
Raamatupidajad ¹	5571	100%	Raamatupidajate Kogu

Sektori kirjeldus

- Eestis on 2020. aasta sügise seisuga registreeritud üle 5200 ettevõtte, mille tegevusala on raamatupidamisteenuse osutamine (EMTAK kood 69202), neist 3800 puhul on tegemist peamise tegevusalaga. Valdav enamus raamatupidamisettevõtetest on mikroettevõtted, samas ei ole suurimate raamatupidamisteenuse pakkujate turuosa samavõrd suur nagu nt Soomes, kus käibe TOP10 osakaal sektori kogukäibest ulatub ühe kolmandikuni. Seega on Eestis tegemist killustatud turuga, kuigi üle 100 000 eurose aastakäibega raamatupidamisettevõtteid on Äripäeva Raamatupidamisettevõtete konkurentsiraporti (oktoober 2020) andmetel veidi üle 200, mis moodustab 3,8% kõigist sektori ettevõtetest.
- Kohustatud isikute arv sektoris on 2020. aasta seisuga ligikaudu 5200 ettevõtet ehk kõik juriidilised isikud, kes on deklareerinud oma põhitegevusala EMTAK koodiga 69202, kuna RahaPTS § 2 p.1 lg.7 seab kohustuse kõigile raamatupidamisettevõtetele sõltumata nende suurusest.
- Raamatupidajaid ja raamatupidamisettevõtteid ühendab ja esindab erialaliit Eesti Raamatupidajate Kogu (edaspidi ERK), kelle liikmete arv on 31. detsember 2020 seisuga 620 (495 füüsilist ja 125 juriidilist liiget, sh 80 raamatupidamisettevõttest juriidilist liiget). ERK tegutseb aastast 1996 mittetulundusühinguna, on raamatupidajate kutse andja aastast 2004 (väljastatud läbi ajaloo üle 4100 kutsetunnistuse) ning on moodustanud ka eraldi raamatupidamisteenuse toimkonna raamatupidamisettevõtteid huvitavate teemade käsitlemiseks.
- Raamatupidamisettevõtete eripäraks Eestis on otsese regulatsiooni puudumine – kutsetunnistuse olemasolu on vabatahtlik, tegevusluba ei ole vaja taotleda, puudub igasugune järelevalve teenuse kvaliteedi üle ning kohustust kuuluda erialaliitu ei ole. Põhimõtteliselt võib igaüks asutada raamatupidamisettevõtte ning teenuse pakkimine toimub kliendiga kokkulepitud tingimustel. ERK on vabatahtlikkuse alusel asunud tunnustama oma liikmetest raamatupidamisettevõtteid, mis vastavad „Nõuded ERK poolt tunnustatud raamatupidamisettevõttele“ dokumendis viidatud kriteeriumitele (projekt käivitus 2020.a lõpus, 31.01.2021 seisuga on ettevalmistusjärgus viie ettevõtte tunnustamine).

Õigusraamistik

- RahaPTS on ainus otseselt raamatupidamisettevõttele konkreetseid hoolsuskohustusi seadev õigusakt.
- Raamatupidamise seadus, maksuseadused jt seadused ja muud õigusaktid seavad kohustused raamatupidamise ja maksuarvestuse osas ettevõtetele (vastutab juhatus) ning iga ettevõtte võib otsustada kuidas oma raamatupidamine praktiliselt korraldada – kas palgata raamatupidaja (töölepinguga, töövõtt, käsundus) või osta raamatupidamisteenust.

¹ EMTAK 69202, sh maksunõustajad

- ERK raamatupidamisteenuse toimikond on oma raamatupidamisettevõtetest liikmetele loonud dokumentatsioonipaketi, mille hulgas on ka soovitusel RahaPTS kohustuste täitmiseks (tunne-omaklienti protseduurid ja riskide hindamine).
- 2018. aastal koostas RAB koos ERKga ühised protseduureeglid raamatupidamisteenuse pakkujatele, mida iga ettevõtja sai oma erisustega rikastada.

Tabel 88. Raamatupidajate sektoris läbiviidud küsitluse andmed

Sektor	Turuosaliste arv	Valimi maht	Valimi suurus/nõutud vastuste arv	Väljasaadetud kutsete arv	Saadud vastuste arv	Vastamise määr
Raamatupidajad	5690	valim	360	955	364	101%

Raamatupidajate alamsektor oli kõige aktiivsem alamsektor küsitlusele vastamises kogu professionaalide sektoris.

11.5.2. Riskide tüpoloogiate kirjeldus

Antud sektoris võib eraldi kirjeldada järgmisi riskistsenaariume:

- Suurimat riski kätkeb stsenaarium, kus raamatupidamisettevõtte on kaasatud rahapesu skeemi teadlikult ning osaleb selles omakasu saamise eesmärgil. Sellised juhtumid on tõenäoliselt hoolikalt varjatud ning ilmnevad uurimistöö käigus. Eestis ühtegi teadaolevat juhtumit ei ole.
- Eelmisega samalaadne on konkreetse raamatupidaja osalemine rahapesu skeemis kas nõustajana või ühena skeemi elluvijatest ning võidakse, kuid ei pruugi, kasutada endaga seotud raamatupidamisettevõtet.
- Tõenäolisemad on juhtumid, kus raamatupidamisettevõtte on teadmatult pakkunud teenust kliendile, kes on seotud rahapesu skeemiga. Kahtluse tekkides teavitab raamatupidamisettevõtte sel puhul RABi (praktiliselt need RABi statistika kohaselt üksikud juhtumid). Kuna rahapesu eeldab raha või muu vara liikumist ühelt isikult teisele, siis suurem vastutus langeb selliste tehingute tehnilistele teostajatele (krediitiasutused, notarid jt), ning teadmatult võimalikku skeemi kaasatud raamatupidajal on võimalus reageerida alles pärast tehingute toimumist, mil temani jõuab vastav algdokument (pangaväljavõte, vara ostu-müügileping jms). Sellistel juhtudel peaks aga võimaliku rahapesu tõkestamiseks olema juba samme astunud tehniliste teostajate poolt.
- Üks võimalik stsenaarium, kus võib olla tegemist rahapesuga, on raamatupidamisettevõtte kliendid, kes tegelevad erinevates vormides e-äriga, ja kelle kliendid omakorda on välisriikide residendid, kes teevad pealtnäha igati legaalseid e-makseid kliendi teenuste eest ning teisalt kasutatakse e-äri teenuste loomisel/kauba vahendamisel välistarnijaid. Raamatupidamisettevõttel ei ole kohustust ja puudub ka võimalus kontrollida oma kliendi klientide ja tarnijate tausta ning sageli ei ole raamatupidajal ka pädevust tehinguid sisuliselt hinnata. Jällegi on suurem vastutus võimaliku rahapesu tõkestamisel makselahenduste pakkujatel.

11.5.3. Ohud

11.5.3.1. Rahapesu ohud

Sularaha tehingute oht

Sularaha tehingute puhul on raamatupidamisettevõttel võimalus hinnata kliendi poolt pakutava teenuse mahtu võrreldes teenuse eest sularahas laekunud summaga. Ebaoproportsionaalselt suurte laekumiste puhul võib tekkida rahapesu kahtlus, mida raamatupidaja eelduslikult peaks olema võimeline üle kontrollima.

Kliendi poolt tehtud kahtlastest tehingutest ja pettustest ning RahaPTS ja teiste seaduste nõuete rikkumiste avastamisel õiguskaitseasutusi ning RABi teavitamata jätmise oht

Raamatupidaja on kohustatud teenuse osutamisel jälgima õigusaktide ja kutsetegevuse standardite nõudeid. Kuid kuna raamatupidajate üle ei toimu reguleeritud ega perioodilist järelevalvet erialaliidu ja/või järelevalveasutuse poolt, võib pidada üheks võimalikuks ohuks raamatupidajate teadlikku kaasaitamist rahapesu toimepanemisel. Raamatupidaja võib aidata oma klienti rahapesu eelneva kuriteo toimepanemisel, mis näiteks võib seisneda maksupettuse korraldamises.

Järeldus

Tabel 89. Rahapesu ohutase raamatupidajate sektoris

Sektor	Rahapesu ohutase sektori tasandil	
Raamatupidajad	2	madal

Sularaha tehingute ja klientide kaasaitamise oht on teoreetiliselt võimalik ka Eestis ja mõlemad ohu puhul tuleb analüüsida turuosaliste teadmisi ja kogemust rahapesu tõkestamise valdkonnas. Pigem on oht **madal**.

11.5.3.2. Terrorismi rahastamise ohud

Sektoris on ohu esinemise tõenäosus väike ja tagajärg selle ohu realiseerumisel ei oma olulist mõju.

Järeldus

Tabel 90. Terrorismi rahastamise ohutase raamatupidajate sektoris

Sektor	Rahapesu ohutase sektori tasandil	
Raamatupidajad	1,4	madal

Sektoris on ohu esinemise tõenäosus väike ja tagajärg selle ohu realiseerumisel ei oma olulist mõju, seega riskitase on **madal**.

11.5.4. Haavatavused

11.5.4.1. Rahapesu tõkestamise haavatavused

11.5.4.1.1. Kokkupuude ohuga

- **Sularaha tehingute oht:** Raamatupidamisettevõtete sektoris endas on sularaha kasutamine teenuste eest tasumisel tõenäoliselt väga harv, aga teenindatakse küllalt suurt hulka kliente, kes sularahas arveldavad ning selliste juhtumite puhul peab raamatupidaja rakendama RahaPTSist tulenevaid kohustusi.
- Teoreetiline **oht raamatupidajate kuritegelikesse skeemidesse kaasamiseks** on olemas, kuid Eesti kontekstis puuduvad viimastest aastatest pärit andmed rahapesu rahastamise juhtumitest või skeemidest, mis oleks toimunud raamatupidajate kaasaitamisel. Pigem on olemas risk, et raamatupidaja võib kaasa aidata rahapesu toimepanemisele oma teadmatusest ehk riskide mittetundmisest. Raamatupidajate hulk Eestis on väga suur ning pakutavate teenuste kvaliteet on seetõttu ka erinev, mistõttu teadmine RahaPTSst tulenevatest nõuetest ja hoolsusmeetmete täitmisest võib olla kohati madal. Eeltoodu võib kaasa tuua riski, et raamatupidaja muutub oma madala teadlikkuse tõttu rahapesu toimepanemisel selle kaasosaliseks.

Võimalikeks haavatavusteks on raamatupidajate sektoris, näiteks:

- **Tehingute läbipaistmatus**

Raamatupidajale on oluline mõista oma kliendi tehingute sisu, vastasel korral võib olla tegemist tahtlikult läbipaistmatusks muudetud tehingutega, millega varjatakse võimalikku rahapesu. Raamatupidamisettevõttel on tunne-oma-klienti anketeerimisel oluline mõista millega klient tegeleb ehk tuvastada tuluallikate seaduslikkus. See võib olla keerukas või võimatu mitteresidentidest ja e-residentidest omanikega ettevõtete puhul. Omaette riskirühma moodustavad raamatupidamisettevõtete mitteresidentidest või e-residentidest klientidega seotud Eestis registreeritud ettevõtted, mille puhul on kliendi taustakontroll keerulisem ja tehingute läbipaistvus võib olla väiksem.

- **Madal teadlikkus**

Kuna raamatupidajateks saamine ja raamatupidamislike teenuste osutamine ei nõua litsentsi ega tegevusluba, pole välistatud, et sellist teenust pakuv isik ei ole oma RahaPTSst tulenevatest kohustustest teadlik. Kuna teenusepakkuja pädevust ega tema poolt pakutavate teenuste kvaliteedi üle puudub riigipoolne kontroll, jääb hindama seda ennekõike teenusesaaja, kes samuti ei pruugi olla kõikidest oma kohustustest teadlik. Halvemal juhul võib ta olla huvitatud sellest, et välja valitud raamatupidamisteenuse pakkuja ei märka tema ettevõtluse raames toimuvaid kahtlaseid rahapesule viitavaid tehinguid.

11.5.4.1.2. Riskiteadlikkus

Juhtkonna pühendumine ja juhtkontroll

NRA raames läbiviidud küsitluse tulemused näitavad seda, et sektori teadlikkus rahapesu tõkestamisest on kõrge peamiselt ainult suuremate raamatupidamisettevõtete seas ning väikeste ja mikroettevõtete puhul on see teadmine madal, kuna eeldatakse, et kurjategijad väikseid tegijaid ei vali ning rahapesu juhtumid võivad ohustada pigem finantssektorit või suuremaid ettevõtteid. Samaaegselt kui analüüsida sektori teatamise statistikat, siis arvestades sektori turuosaliste arvuga, mis on pidevalt üle 5000, on teatamise statistika märkimisväärselt madal.

Tabel 91. Raamatupidajate sektori teatamise statistika aastatel 2017-2019

2017/ 2018/ 2019	Raamatupidamisteenuse pakkujad
STR ²	1 / 1 / 4
CTR ³	4 / 5 / 10
UTR ³	1 / 3 / 3

Kokkuvõttes võib öelda, et sektor on teadlikkuse aspektist haavatav.

11.5.4.1.3. Õigusraamistik ja kontroll

Järelevalve kvaliteet

Regulatsioonide tase on raamatupidamisteenuste sektoris madal, vaid RahaPTS seab otsesed kohustused rahapesu tõkestamisele.

RAB teostab praktilist järelevalvet RahaPTS nõuete täitmise üle. 2017. aastal teostas RAB 16 järelevalvekontrolli raamatupidajate üle ning aastatel 2018-2019 ei viinud RAB selles sektoris läbi ühtegi järelevalvet. Arvestades sektori suurust on pisteliste kontrollitoimingute läbiviimine igati põhjendatud.

² Kahtlaste tehingute teatised.

³ Summapõhised teatised.

ERK liikmed järgivad eetikakoodeksit ja nõudeid tunnustamisele, seega on sektor enda tegevust mingil määral reguleerinud ja eneseregulatsioon toimib, kuid siinkohal tuleb märkida, et vaid väike osa turuosalistest on ERK liikmed, seega kogu sektori üle tunnetust ei ole.

Vastavuskontrollisüsteemide ja aruandluse tõhusus

Eesti raamatupidamisettevõtetest on vastavuskontrollisüsteem pigem üksikute suuremate teenusepakkujate praktika, valdav enamuse mikroettevõtjatest raamatupidamisteenuse pakkujaid RahaPTS kohustuste järgimiseks konkreetseid toiminguid ei teosta.

Küsitluse tulemusena saame anda järgnevad hinnangud:

- Kõrgema juhtkonna investeringud riskijuhtimise tehnoloogiasse on heal tasemel;
- Riikliku taustaga isikute kindlakstegemine on pigem nõrk;
- Keerukate või ebatavaliste tehingute kindlakstegemise mehhanismide olemasolu on harvaesinev ning on antud sektoris pigem üksikute suuremate ettevõtete pärusmaa.

Lühikokkuvõte

Üldine hinnang on, et valdaval enamusel raamatupidamisettevõtetest on siiski üsna keeruline oma väiksuse tõttu vastavuskontrollisüsteeme luua ja hallata. Ühe lahendusena pakub ERK kui erialaliit omapoolset tuge dokumentatsiooni näol.

Kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete raamistiku kvaliteet

Peamise hoolsusmeetmena saab välja tuua tunne-oma-klienti kontrolli nõuete täitmise, mis tugineb usaldusväärsusel avalikel infosüsteemidel, mis aitavad kontrollida klientide andmeid.

Kliendikontrolli raamistiku kvaliteedi osas läbiviidud küsitluse käigus leitud tugevustest saab tuua esile:

- Turvaline riiklik isikutuvastussüsteem riigi väljastatud isikut tõendavate dokumentidega;
- Riigi registrites sisalduva tegelike tulusaajaid käsitleva teabe usaldusväärsus.

Lühikokkuvõte

Üldine hinnang on siin madalam kui eelmistel riskidel, mistõttu kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete raamistiku tuleks tõhustada läbi võimalike e-teenuste ja muude rakenduste viimisega iga raamatupidamisteenust osutava isikuni.

11.5.4.1.4. Sektoriomaste riskide hindamine sektoripõhiste kontrollide kvaliteediga

Raamatupidamisteenuste sektoris on kõige suuremad haavatavused:

- Sisenemiskontrolli olemasolu ja tõhusus, mis Eesti raamatupidamisteenuse pakkujatel sisuliselt puudub;
- Vastavuse tagamise süsteemide tõhusus on eelkõige suurematel ettevõtetel, aga valdavalt puudub erapraksisena käsitletavatel raamatupidamisetevõtetel;
- Kliendikontrolli meetmete tõhusus suurema riskiga olukordades on siiski teemana teadvustatud.

Lühikokkuvõte: Raamatupidamisteenuste osas puudub sektori üle sisuline järelevalve – tegevusluba või sertifitseerituse nõudeid selles sektoris tegutsevatele isikutele ei ole, mistõttu on natuke üle 5000 raamatupidamisetevõtte sisuliselt üheinimese ettevõtmised, kus valdavalt ei saa rääkida erinevate süsteemide või protseduuride olemasolust, mis kindlustavad kõigi RahaPTS seatud kohutuse järgimise.

11.5.4.1.5. Varasemate hindamiste käigus tuvastatud riskidele reageerimise kvaliteet

Eelmise NRA 2015 raames anti sektori haavatavuse koondhinnanguks keskmine madal.

Struktuursete näitajate osas on olukord põhimõtteliselt sama – valdav osa ettevõtetest on väiksemad ettevõtted, mis on raamatupidamisteenusest eluliselt huvitatud. Samas on 2020. aastal läbi viidud

rahandusministeeriumi uuringu andmetel pea 25% ettevõtjaid, kes ei esita aastaaruandeid ning ühe põhjusena on välja toodud ka raamatupidamise puudulikkus – raamatupidamist tehakse puudulikult ja oskamatult, teadmisi on vähe või see ei ole prioriteet. Lisaks tõi uuring välja ka vigaselt esitatud aruanded, mis mõjutab andmekvaliteeti ja seeläbi ka statistika korrektsust ning on samuti tingitud vähestest teadmistest ja oskustest. Selles osas ei ole aga sektori teenusepakkujatel endil võimalik olukorda ise parandada, vaid pigem tuleb karmistada riiklikke meetmeid raamatupidamiskohustuse nõudest mitte kinnipidamise osas.

Eelmises hindamises viidati, et sektor on aktiivne ka oma teenuste eksportimisel teistesse riikidesse ja välistehingute osakaal saab seega hindeks keskmise. Peamise klientide kogumi moodustavad küll väiksemad Eesti osaühingud, MTÜd ja aktsiaseltsid ning kõrgema riskiga klientide esinemissagedus on ka seetõttu tõenäoliselt madal. Siin olulist muutust aastatel 2015-2020 ei ole toimunud.

Struktuursete näitajate põhjal arvatav haavatavuse koondnäitaja oli keskmine ning selle hinnanguga võib nõustuda ka käesoleval ajal.

Kontrollimeetmete osas hinnati peamiselt kahte aspekti: regulatsioonide tase ja järelevalve piisavus/ebapiisavus. Sektor on selgesõnaliselt nimetatud kohustatud subjektidena ning neile kehtivad kõik rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise üldnõuded ja kohustused. See anti regulatsioonide taseme näitajaks kõrge, millega võib nõustuda ka aastal 2020.

Järelevalvet teostas üksnes RAB, kelle järelevalvetalituses on hõivatud neli ametnikku.

Eesti Raamatupidajate Kogu on kehtestanud hea tava ja käivitanud raamatupidamisteenuse toimkonna. Küllaltki hästi on organiseeritud ka täiendkoolitused ja kehtestatud „hea tava“. Seega anti indikaatorile anda hindeks kõrge, millega võib nõustuda ka aastal 2020.

Teatiste adekvaatsust peab RAB oluliseks, kuna sektorit on piisavalt koolitatud ning teatiste osas võib eeldada ka rahapesu tõkestamiseks olulise info laekumist. Siiski peab märkima, et teatamisaktiivsus sektori suurust arvestades kõrge ei ole ja see annab STRde adekvaatsuse hindeks kõrge.

Aastatel 2017-2018 korralda RAB spetsiaalselt raamatupidajatele mõeldud viis koolitust (nii eesti kui vene keeles), kus osalejate arv oli 228.

Kokkuvõte

Kokkuvõttes andsid nii struktuursed näitajad kui ka kontrollimeetmed oma kogumis sektori haavatavuse koondhinnanguks keskmine/madal.

Eelmisel hindamisel kokku võetuga saab nõustuda ka aastal 2020:

Kuivõrd koondhinne on piisavalt madal, peaks keskendumisele saavutatud taseme hoidmisele. Suure ettevõtjate üldarvuga sektori üle järelevalve teostamine ning nende nõustamine ja koolitamine on samas ka ressursimahukad. Samas vähendavad riske sektori tihe omavaheline suhtlemine, huvi sektori taseme tagamise suhtes (mida näitab ettevõtjate endi kehtestatud kutsestandard). Seega võib kõige otstarbekam olla suhete tihendamise ERK ja nende kaudu info ja koolituse jagamine ning nende veebilehekülgedel vajaliku info ja linkide kättesaadavaks tegemise taotlemine. Kindlasti tuleb jätkata koolitustega. Samuti tuleb kaaluda tegevuslubade kehtestamist, mis aitaks vähendada ebakvaliteetsete raamatupidamisteenuste osutamist, mis tõstaks pakkuvate teenuste kvaliteeti ja aitaks kasvatada raamatupidajate seas pädevust, mis tooks kaasa teadlikkuse tõusu ka RP ja TR tõkestamise valdkonnas.

Käesoleval juhul täiendavad regulatiivsed muudatused vajalikud ei ole.

11.5.4.1.6. Järeldus

Skaalal 1-5 on raamatupidamisteenuste sektori haavatavuse hinne rahapesu aspektist 3,27 ehk **keskmine**.

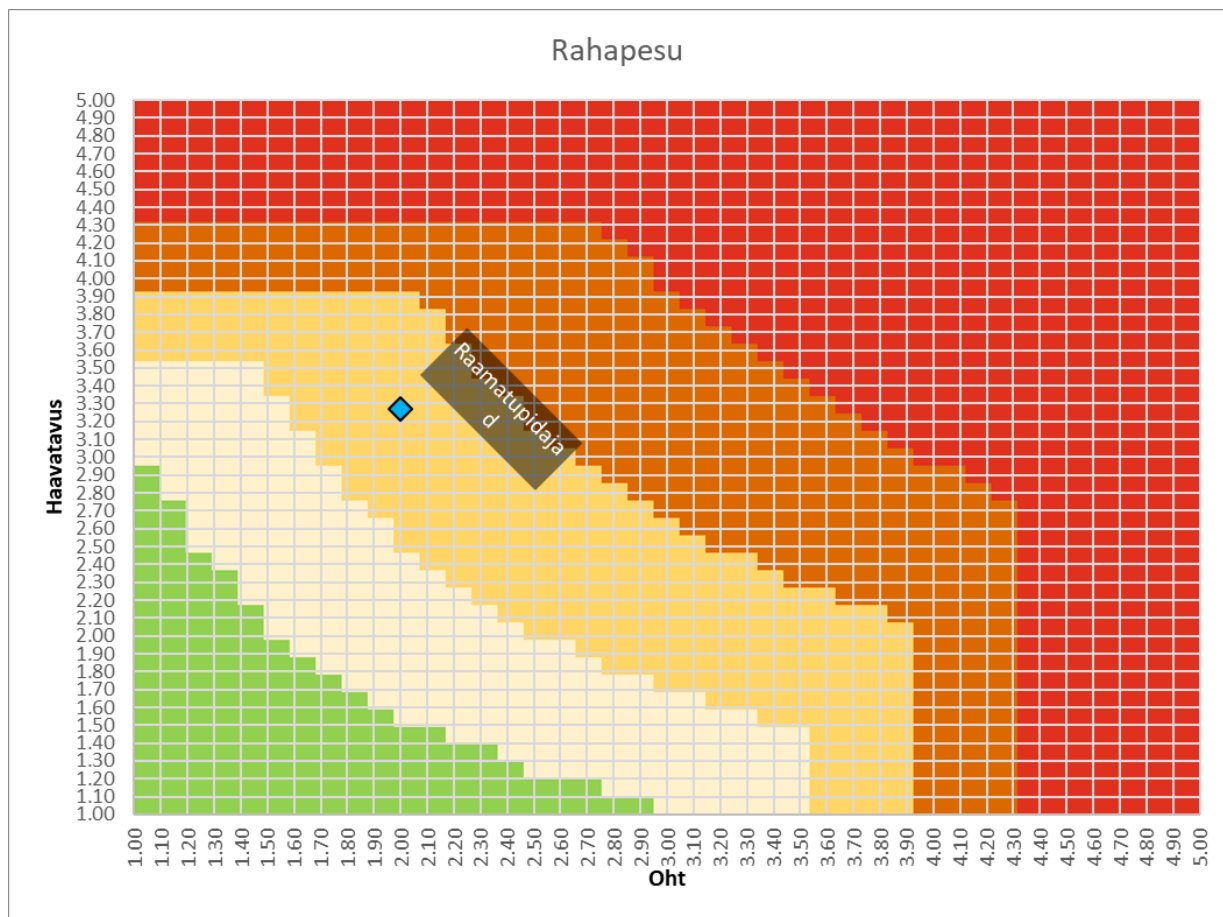
Tabel 92. Rahapesu haavatavuse tase raamatupidajate sektoris

Sektor	Rahapesu haavatavuse tase sektori tasandil	
Raamatupidajad	3,27	keskmine

Sektori tugevamateks külgedeks saab pidada head õigusraamistikku ja erialaliidu raames propageeritavaid meetmeid raamatupidamisteenuse kvaliteedi tõstmiseks, sh raamatupidamisteenuse toimkonna poolt kokku pandud soovituslik dokumentatsioonipakett, mis sisaldab ka RahaPTS nõuete täitmise juhiseid, riskihinnangu kalkulaatorit ja tunne-oma-klienti anketeerimisvormi näidist.

Haavatavamateks kohtadeks on kogu valdkonnas puuduv sisenemiskontroll ja järelevalve sisuline puudumine, mistõttu raamatupidamistevõtte võib Eestis asutada igaüks ning sellest tulenevalt võib isikutel puududa pädevus ja tahe tegutseda vastavuses RahaPTS tulenevate nõuetega. Tehniliselt poolelt võib üheks nõrgaks kohaks pidada ka juurdepääsu nt tegelike kasusaajate ja PEPde teabele nii siseriiklikult kui ka rahvusvaheliselt ning antud aspekt vajab lahendamist riiklikul tasandil.

Joonis 29. Raamatupidajate sektori rahapesu riskitaseme soojuskaart

Kokkuvõte

Sektori riskitase rahapesu aspektist on **keskmine**, mis tähendab seda, et tuleb tegeleda esineva riski leevendamise ja teha konkreetseid meetmeid. Sektoris võib rakendada hoolsusmeetmeid lihtsustatud korras.

11.5.4.1.7. Riskimaandamise strateegia

11.5.4.1.7.1. Leevendavad meetmed riiklikul tasandil

Riskihinnangu tulemustest lähtudes tehakse järgmised ettepanekud olukorra parandamiseks riiklikul tasandil:

- Vähendamaks ebakvaliteetse raamatupidamisteenuse osutamist tuleks kehtestada raamatupidamisteenuse osutamine tegevusloa alusel. See tõstaks raamatupidajate seas teenuse kvaliteeti, pädevust ja teadlikkust RP ja TR tõkestamisel.

11.5.4.1.7.2. Leevendavad meetmed kohustatud isikute tasandil

Riskihinnangu tulemustest lähtudes tehakse järgmised ettepanekud olukorra parandamiseks kohustatud isikute tasandil:

- Erialaliidu kvaliteediprogrammi elluviimine (sisaldab nõudeid RahaPTS seatud kohustuse täitmiseks).
- Erialaliidu poolse kvaliteedijärelevalve programmi loomine koostöös siseaudiitoritega.
- Raamatupidamisteenuse pakkujate teadlikkuse tõstmine läbi sektorispetsiifiliste koolituste koostöös RABiga.
- Tõhustada järelevalvet RABi poolt.

11.5.4.2 Terrorismi rahastamise tõkestamise haavatavused

11.5.4.2.1. Kokkupuude ohuga

Raamatupidamisteenuste sektoris on kaudne kokkupuude mitteresidentidega või e-residentidega läbi nende poolt Eestis registreeritud ettevõtete, mis on raamatupidamiskohustuslased. Otsest ohtu see endast ei kujuta, st raamatupidamisettevõtte ei ole seotud oma klientide majandustegevusega.

11.5.4.2.2. Riskiteadlikkus

Juhtkonna pühendumine ja juhtroll

NRA raames läbiviidud küsitluse tulemused näitavad seda, et sektori teadlikkus terrorismi rahastamise tõkestamisest on madal.

11.5.4.2.3. Terrorismi rahastamise avastamise ja tõkestamise kvaliteet

Järelevalve kvaliteet

Regulatsioonide tase on raamatupidamisteenuste sektoris madal, vaid RahaPTS seab otsesed kohustused terrorismi rahastamise avastamise ja tõkestamisele.

RAB teostab praktilist järelevalvet RahaPTS nõuete täitmise üle, kuid seda tehakse harva.

Vastavuskontrollisüsteemide ja aruandluse tõhusus

Eesti raamatupidamisettevõtetest on vastavuskontrollisüsteem pigem üksikute suuremate teenusepakkujate teema, valdav enamus mikroettevõtjatest raamatupidamisteenuse pakkujaid RahaPTS kohustuste järgimiseks konkreetseid toiminguid ei teosta.

Kliendi suhtes rakendatavate hooldusmeetmete raamistiku kvaliteet

Peamise hooldusmeetmena saab välja tuua tunne-oma-klienti kontrolli nõuete täitmise, mis tugineb usaldusväärsetel avalikel infosüsteemidel, mis aitavad kontrollida klientide andmeid.

Sektoripõhiste rahvusvaheliste sanktsioonide kindlakstegemise kvaliteet

Rahvusvaheliste sanktsioonide kindlakstegemise kvaliteedi osas ei osatud kommenteerida, mis omakorda viitab madalale teadlikkusele.

11.5.4.2.4. Sektoriomaste riskide hindamine sektoripõhiste kontrollide kvaliteediga

Sektoriomaste riskide hindamist sektoripõhiste kontrollide kvaliteediga ei osatud kommenteerida.

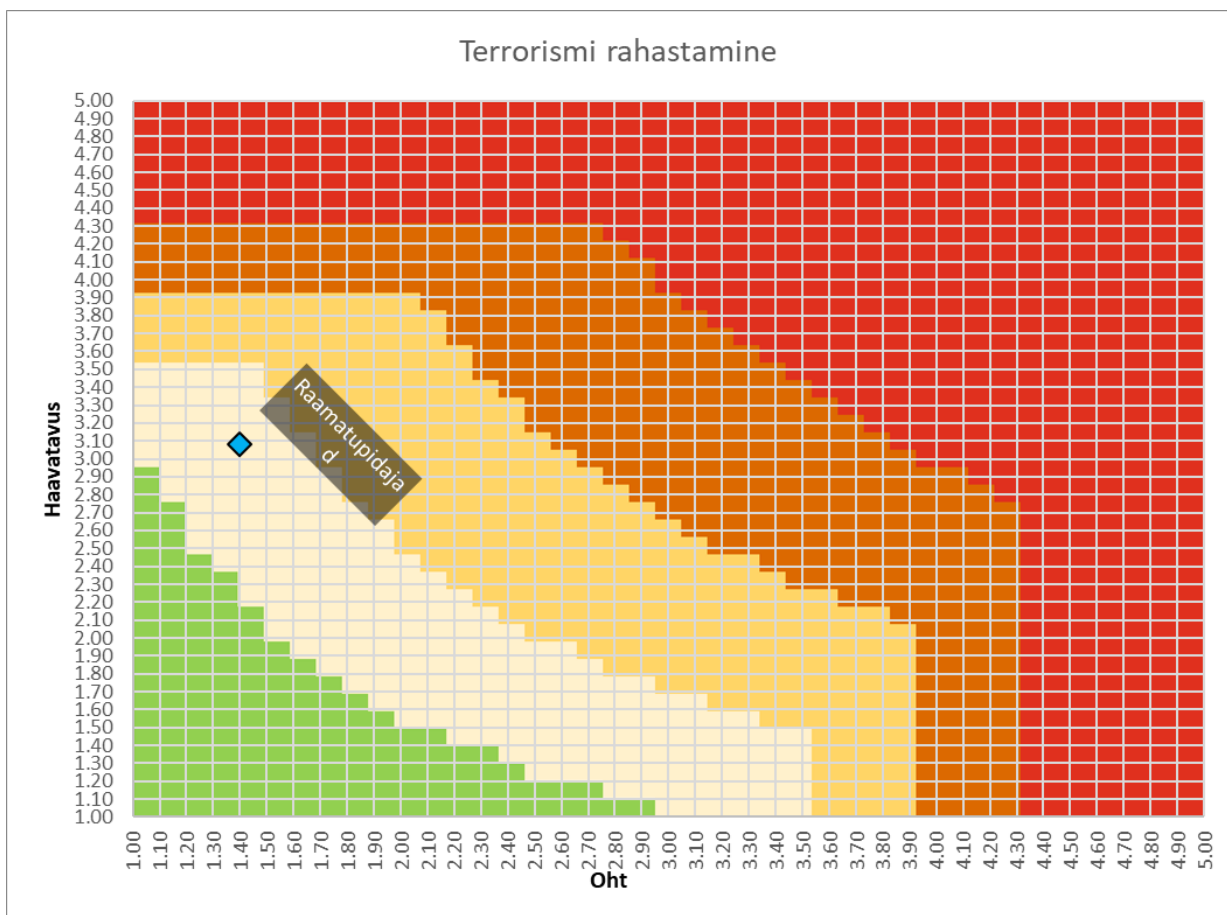
11.5.4.2.5. Järeldus

Tabel 93. Terrorismi rahastamise haavatavuse tase raamatupidajate sektoris

Sektor	Terrorismi rahastamise haavatavuse tase sektori tasandil	
Raamatupidajad	3,08	keskmine

Skaalal 1-5 on raamatupidamisteenuste sektori haavatavuse hinne terrorismi rahastamise aspektist 3,08 ehk keskmine.

Joonis 30. Raamatupidajate sektori terrorismi rahastamise riskitaseme soojuskaart

Kokkuvõte

Sektori riskitase terrorismi rahastamise aspektist on **keskmine**, mis tähendab seda, et tuleb tegeleda esineva riski leevendamisega ning teha konkreetseid meetmeid. Sektoris võib rakendada hoolsusmeetmeid lihtsustatud korras.

11.5.4.2.6. Riskimaandamisstrateegia

11.5.4.2.6.1. Leevendavad meetmed riiklikul tasandil

Riskihinnangu tulemustest lähtudes tehakse järgmised ettepanekud olukorra parandamiseks riiklikul tasandil:

- Vähendamaks ebakvaliteetse raamatupidamisteenuse osutamist tuleks kehtestada raamatupidamisteenuse osutamine tegevusloa alusel. See tõstaks raamatupidajate seas teenuse kvaliteeti, pädevust ja teadlikkust RP ja TR tõkestamisel.

11.5.4.2.6.2. Leevendavad meetmed kohustatud isikute tasandil

Riskihinnangu tulemustest lähtudes tehakse järgmised ettepanekud olukorra parandamiseks kohustatud isikute tasandil:

- Erialaliidu kvaliteediprogrammi elluviimine (sisaldab nõudeid RahaPTS seatud kohustuse täitmiseks);
- Erialaliidu poolse kvaliteedi järelevalve programmi loomine koostöös siseaudiitoritega;
- Raamatupidamisteenuse pakujate teadlikkuse tõstmine läbi sektorispetsiifiliste koolituste koostöös RABiga.